

Besl. O. nr. 102

Jf. Innst. O. nr. 97 (1999-2000) og Ot.prp. nr. 52 (1999-2000)

År 2000 den 13. juni holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til lo v

om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (selvstendig opptjeningsrett til fødsels- og adopsjonspenger for fedre m.v.)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 14-4 skal lyde:

§ 14-4 *Generelle bestemmelser om fødselspenger*

Ved fødsel ytes det fødselspenger til barnets mor dersom hun har vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) i minst seks av de siste ti månedene før stønadsperioden tar til, se § 14-8 første ledd.

For at faren skal ha rett til fødselspenger, må han ha vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt i minst seks av de siste ti månedene før hans stønadsperiode tar til, se § 14-9.

Den pensjonsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom da det er gitt en ytelse til livsopphold i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8 eller stønad ved barns sykdom m.m. etter kapittel 9, eller enten fødselspenger, svangerskapspenge eller adopsjonspenger etter kapitlet her.

Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med

- lønn fra arbeidsgiver under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning,
- ventelønn etter lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 13 nr. 6,
- vartpenger etter lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse § 24 tredje ledd,
- løpende etterlønn fra arbeidsgiver,
- avtjening av militær- eller siviltjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste.

Det er et vilkår for rett til fødselspenger at vedkommende ikke er i arbeid. Ved delvis fravær fra arbeidet ytes det graderte fødselspenger, se også §§ 14-21 til 14-28.

Det er et vilkår for rett til fødselspenger etter fødselen at vedkommende har omsorgen for barnet. For moren gjelder likevel ikke dette vilkåret i de første 30 stønadsdagene (6 ukene) etter fødselen.

§ 14-5 tredje ledd skal lyde:

Til et medlem som avtjener militær- eller siviltjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste i opptjeningsstiden etter § 14-4, skal inntektsgrunnlaget minst svare til en årsinntekt på tre ganger grunnbeløpet, dersom tjenesten har vart eller var ment å vare mer enn 28 dager.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir nye fjerde og femte ledd.

§ 14-6 skal lyde:

§ 14-6 *Dekningsgrad for fødselspenger*

Fødselspenger blir utbetalt enten med full dagsats eller med 80 pst. av full dagsats med tilsvarende forlengelse av stønadsperioden. Stønadmottaker velger dekningsgrad ved stønadsperiodens begynnelse, og valget gjelder for hele stønadsperioden. Dersom begge foreldrene mottar fødselspenger, må de velge samme dekningsgrad.

§ 14-7 fjerde og femte ledd skal lyde:

Stønadsperioden regnes sammenhengende fra det tidspunktet perioden begynner å løpe, se §§ 14-8 og 14-9. Den gjenværende del av stønadsperioden kan likevel utsettes når den som mottar fødselspenger har lovbestemt ferie. Når ferien er slutt, må den gjenværende del av stønadsperioden tas umiddelbart.

Etter fødselen kan stønadsperioden utsettes også dersom den som mottar fødselspenger eller barnet er innlagt i helseinstitusjon. Stønadsperioden kan utsettes også i andre særlige tilfeller når den som mottar fødselspenger er for syk til å ta seg av barnet.

§ 14-8 første ledd skal lyde:

Stønadsperioden regnes tidligst fra 12 uker (60 stønadsdager) før fødselen. *Moren kan senest påbegynne stønadsperioden tre uker (15 stønadsdager) før fødselen.* Dette gjelder uavhengig av om det er valgt utbetaling av fødselspenger med full dagsats eller med 80 pst. av full dagsats, se § 14-6. Stønadsperioden et-

ter fødsel utgjør maksimalt 245 stønadsdager (49 uker) med redusert dagsats eller 195 stønadsdager (39 uker) med full dagsats, se § 14-6. Dersom moren tar en del av stønadsperioden i tidsrommet mellom 12 og tre uker før fødselen, blir stønadsperioden etter fødselen tilsvarende kortere.

§ 14-9 skal lyde:

§ 14-9 Stønadsperiode for faren

Faren kan ikke motta fødselspenger før fødselen eller i de første seks ukene etter fødselen, se § 14-8 første og andre ledd.

Når både moren og faren har opptjent rett til fødselspenger, kan faren ta ut fødselspenger i en stønadsperiode på opptil 215 stønadsdager (43 uker) med redusert dagsats eller opptil 165 stønadsdager (33 uker) med full dagsats, se § 14-6.

Når moren ikke har opptjent rett til fødselspenger, kan faren ta ut fødselspenger i en stønadsperiode på opptil 195 stønadsdager (39 uker) med redusert dagsats eller opptil 145 stønadsdager (29 uker) med full dagsats, se § 14-6. Farens stønadsperiode må tas ut innenfor den maksimale stønadsperioden etter fødselen, se § 14-8 første ledd fjerde punktum.

Faren har rett til fødselspenger bare dersom moren etter fødselen

- a) går ut i arbeid,*
- b) tar offentlig godkjent utdanning på heltid,*
- c) tar offentlig godkjent utdanning i kombinasjon med arbeid som i sum gir heltid,*
- d) på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet,*
- e) er innlagt i helseinstitusjon og ikke kan ta seg av barnet.*

Farens rett etter fjerde ledd bokstavene d og e gjelder også i de første seks ukene etter fødselen.

Dersom moren mottar graderte fødselspenger, kan det ytes graderte fødselspenger til faren i samme tidsrom, se § 14-4 sjette ledd. Farens fødselspenger kan da ikke utgjøre en større del av full ytelse enn tilsvarende morens stillingsdel.

Dersom moren arbeider deltid etter fødselen, blir farens fødselspenger redusert tilsvarende reduksjonen i morens arbeidstid. Utgjør morens stillingsdel minst 75 pst. av full arbeidstid, får likevel faren fødselspenger beregnet i forhold til sin egen stillingsdel. Får faren fødselspenger etter fjerde ledd bokstavene b til e, blir fødselspengene beregnet i forhold til hans egen stillingsdel.

Hvis moren dør, har faren rett til fødselspenger for den gjenværende del av stønadsperioden. Det samme gjelder når faren har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5. Faren har rett til fødselspenger etter dette leddet selv om han har overtatt omsorgen i løpet av de første seks ukene etter fødselen.

§ 14-10 andre til fjerde ledd skal lyde:

Når faren tar ut fedrekvoten, får han fødselspenger beregnet i forhold til morens stillingsdel i opptjenningstiden. Dersom morens stillingsdel har utgjort minst 75 pst. av full arbeidstid, får likevel faren fødselspenger beregnet i forhold til sin egen stillingsdel. Hvis faren bare har rett til reduserte fødselspenger, kan han velge ureduserte fødselspenger mot at fedrekvoten blir tilsvarende forkortet. Den samlede stønadsperioden blir da like mye forkortet.

Faren kan ta ut fedrekvoten uten hensyn til om vilkårene i § 14-9 fjerde ledd bokstavene a til e er oppfylt.

Fedrekvoten kan benyttes helt ut samtidig med at moren mottar graderte fødselspenger på opptil 50 pst. etter § 14-4 sjette ledd eller etter bestemmelsene om tidskonto i §§ 14-21 til 14-28.

§ 14-12 fjerde ledd skal lyde:

Dersom det ytes fødselspenger til mor, utbetales engangsstønaden i den utstrekning stønaden overstiger utbetalte fødselspenger.

§ 14-14 skal lyde:

§ 14-14 Generelle bestemmelser om adopsjonspenger

Ved adopsjon av barn under 15 år ytes det adopsjonspenger. Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til adopsjonspenger.

Adopsjonspenger ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 36 og 37, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 44 a andre ledd.

Når ektefeller adopterer sammen, ytes det adopsjonspenger til adoptivmoren dersom hun har vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt (§ 3-15) i minst seks av de siste ti månedene før stønadsperioden tar til, se §§ 14-16 fjerde ledd og 14-17.

For at adoptivfaren skal ha rett til adopsjonspenger, må han ha vært yrkesaktiv med pensjonsgivende inntekt i minst seks av de siste ti månedene før hans stønadsperiode tar til, se § 14-18.

Den pensjonsgivende inntekten må på årsbasis svare til minst halvparten av grunnbeløpet.

Likestilt med yrkesaktivitet er tidsrom da det er gitt en ytelse til livsopphold i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8 eller stønad ved barns sykdom m.m. etter kapittel 9, eller enten fødselspenger, svangerskapspenger eller adopsjonspenger etter kapitlet her.

- Likestilt med yrkesaktivitet er også tidsrom med*
- a) lønn fra arbeidsgiver under permisjon i forbindelse med videre- og etterutdanning,*
 - b) ventelønn etter lov av 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. § 13 nr. 6,*

- c) vartpenger etter lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse § 24 tredje ledd,
- d) løpende etterlønn fra arbeidsgiver,
- e) *avtjening av militær- eller siviltjeneste eller obligatorisk sivilforsvarstjeneste.*

Det er et vilkår for rett til adopsjonspenger at vedkommende har omsorgen for barnet og ikke er i arbeid. Ved delvis fravær fra arbeidet ytes det graderte adopsjonspenger, se også §§ 14-21 til 14-28.

Til et medlem i trygden som adopterer alene, ytes det adopsjonspenger dersom vedkommende fyller vilkårene i denne paragrafen.

§ 14-16 andre ledd skal lyde:

Med de begrensninger som følger av §§ 14-17 til 14-19 kan stønadperioden deles mellom adoptivforeldrene når begge fyller vilkårene for rett til adopsjonspenger etter § 14-14.

Nåværende andre til sjette ledd blir nye tredje til sjuende ledd.

§ 14-16 fjerde og femte ledd skal lyde:

Stønadperioden regnes sammenhengende fra det tidspunktet adoptivforeldrene overtar omsorgen for barnet, se §§ 14-17 og 14-18. Den gjenværende del av stønadperioden kan likevel utsettes når den som mottar adopsjonspenger, har lovbestemt ferie. Når ferien er slutt, må den gjenværende del av stønadperioden tas umiddelbart.

Dersom barnet eller den av adoptivforeldrene som mottar adopsjonspenger er innlagt i helseinstitusjon, kan den gjenværende del av stønadperioden utsettes. Stønadperioden kan utsettes også i andre særlige tilfeller når den som mottar adopsjonspenger, er for syk til å ta seg av barnet.

§ 14-17 skal lyde:

§ 14-17 *Stønadperiode for adoptivmoren*

Til adoptivmoren ytes det adopsjonspenger for den del av stønadperioden som ikke er forbeholdt adoptivfaren, se § 14-19.

Adoptivmoren har likevel rett til hele stønadperioden

- a) *når adoptivfaren ikke har rett til adopsjonspenger*
- b) *når adoptivmoren er alene om omsorgen for barnet*
- c) *når det etter § 14-19 femte til sjuende ledd er gjort unntak fra bestemmelsene om fedrekvoten.*

§ 14-18 skal lyde:

§ 14-18 *Stønadperiode for adoptivfaren*

Når både adoptivmoren og adoptivfaren har opptjent rett til adopsjonspenger, kan adoptivfaren ta ut adopsjonspenger i en stønadperiode på opptil 245

stønadsdager (49 uker) med redusert dagsats eller opptil 195 stønadsdager (39 uker) med full dagsats, se § 14-6.

Når adoptivmoren ikke har opptjent rett til adopsjonspenger, kan adoptivfaren ta ut adopsjonspenger i en stønadperiode på opptil 195 stønadsdager (39 uker) med redusert dagsats eller opptil 145 stønadsdager (29 uker) med full dagsats, se § 14-6. Adoptivfarens stønadperiode må tas ut innenfor den totale stønadperioden for adopsjonspenger, se § 14-16.

Adoptivfaren har rett til adopsjonspenger bare dersom adoptivmoren etter omsorgsovertakelsen

- a) *går ut i arbeid,*
- b) *tar offentlig godkjent utdanning på heltid,*
- c) *tar offentlig godkjent utdanning i kombinasjon med arbeid, som i sum gir heltid,*
- d) *på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp til å ta seg av barnet,*
- e) *er innlagt i helseinstitusjon og ikke kan ta seg av barnet.*

Dersom adoptivmoren mottar graderte adopsjonspenger, kan det ytes graderte adopsjonspenger til adoptivfaren i samme tidsrom, se § 14-14 åttende ledd. Adoptivfarens adopsjonspenger kan da ikke utgjøre en større del av full ytelse enn tilsvarende adoptivmorens stillingsdel.

Dersom adoptivmoren arbeider deltid etter omsorgsovertakelsen, blir adoptivfarens adopsjonspenger redusert tilsvarende reduksjonen i adoptivmorens arbeidstid. Utgjør adoptivmorens stillingsdel minst 75 pst. av full arbeidstid, får likevel adoptivfaren adopsjonspenger beregnet i forhold til sin egen stillingsdel. Får adoptivfaren adopsjonspenger etter tredje ledd bokstavene b til e, blir adopsjonspengene beregnet i forhold til hans egen stillingsdel.

Hvis adoptivmoren dør, har adoptivfaren rett til adopsjonspenger for den gjenværende del av stønadperioden. Det samme gjelder når adoptivfaren har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5.

§ 14-19 skal lyde:

§ 14-19 *Fedrekvote*

Dersom adoptivmorens yrkesaktivitet i opptjeningstiden har svart til minst halv stilling og adoptivfaren fyller vilkårene for rett til adopsjonspenger, er 20 stønadsdager (4 uker) av stønadperioden forbeholdt adoptivfaren (fedrekvote). Hvis adoptivfaren helt eller delvis lar være å ta ut fedrekvoten, blir stønadperioden tilsvarende kortere.

Når adoptivfaren tar ut fedrekvoten, får han adopsjonspenger beregnet i forhold til adoptivmorens stillingsdel i opptjeningstiden. Dersom adoptivmorens stillingsdel har utgjort minst 75 pst. av full arbeidstid, får likevel adoptivfaren adopsjonspenger beregnet i forhold til sin egen stillingsdel. Hvis adoptivfaren bare har rett til reduserte adopsjonspenger, kan

han velge ureduserte adopsjonspenger mot at fedrekvoten blir tilsvarende forkortet. Den samlede stønadsperioden blir da like mye forkortet.

Adoptivfaren kan ta ut fedrekvoten uten hensyn til om vilkårene i § 14-18 tredje ledd bokstavene a til e er oppfylt.

Fedrekvoten kan benyttes helt ut samtidig med at adoptivmoren mottar graderte fødselspenger på opptil 50 pst. etter § 14-14 åttende ledd eller etter bestemmelsene om tidskonto i §§ 14-21 til 14-28.

Det kan gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd

- a) dersom sykdom gjør det urimelig å kreve at fedrekvoten blir benyttet,
- b) dersom adoptivfaren har vært arbeidsløs og begynner i arbeid i løpet av de siste seks månedene av adoptivmorens permisjonstid,
- c) dersom adoptivfaren er arbeidstaker og i forbindelse med sitt arbeidsforhold har langvarig opphold i utlandet som gjør det vanskelig å komme hjem for å ta ut fedrekvoten,
- d) dersom adoptivfaren er selvstendig næringsdrivende i en mindre virksomhet, eneaksjonær e.l., og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil medføre betydelige økonomiske problemer,
- e) dersom adoptivfaren har et uregelmessig arbeidsforhold og det kan godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil skape betydelige problemer i forhold til arbeidet. Yrker med skiftordninger eller sesongsvingninger gir alene ikke grunn til unntak.

For å få rett til unntak etter femte ledd må det godtgjøres at uttak av fedrekvoten vil gi urimelige utslag.

Selv om ingen av vilkårene i femte ledd bokstavene a til e er oppfylt, kan det i helt spesielle tilfeller gjøres unntak fra bestemmelsene i første ledd dersom

uforutsette hendinger gjør det urimelig å kreve uttak av fedrekvoten.

§ 14-20 første ledd skal lyde:

Til *kvinne* som adopterer barn under 15 år, men ikke har rett til adopsjonspenger, ytes det engangsstønad for hvert barn. *Til mann som adopterer alene*, ytes det engangsstønad for hvert barn dersom han ikke har rett til adopsjonspenger. Adopsjon av ektefellens barn gir ikke rett til engangsstønad.

§ 14-20 femte ledd og nytt sjette og sjuende ledd skal lyde

Dersom det ytes adopsjonspenger til adoptivmoren, utbetales engangsstønaden i den utstrekning stønaden overstiger utbetalte adopsjonspenger. Dette gjelder tilsvarende for adoptivfar som adopterer alene.

Dersom adoptivmoren dør, har adoptivfaren rett til engangsstønad. Det er et vilkår at han har overtatt omsorgen for barnet og at stønaden ikke allerede er utbetalt til adoptivmoren.

Adoptivfaren har rett til engangsstønad også dersom han i stønadsperioden har overtatt omsorgen for barnet med sikte på å overta foreldreansvaret alene etter barneloven kapittel 5. Retten gjelder selv om adoptivmoren har fått utbetalt engangsstønad.

II

Ikraftsetting

Denne loven trer i kraft 1. juli 2000.

Loven gjelder for tilfeller der fødselen eller omsorgsovertakelsen ved adopsjon finner sted tidligst 1. juli 2000.

Jorunn Ringstad

president

Olav Gunnar Ballo

sekretær